

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.4.21
KOM(2010)173 galutinis

**KOMISIJOS ATASKAITA
EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI**

DĖL EIB IŠORĖS ĮGALIOJIMŲ LAIKOTARPIO VIDURIO PERŽIŪROS

{SEC (2010) 442}

TURINYS

1.	Įvadas	3
2.	EIB operacijų tinkamumas ir vykdymas pagal regionus.....	3
2.1.	Narystės siekiančios šalys	4
2.2.	Kaimynystės šalys.....	5
2.2.1.	Viduržemio jūros regiono kaimynystės šalys	5
2.2.2.	Rytų kaimynystės šalys ir Rusija	6
2.3.	Azija ir Lotynų Amerika (ALA)	7
2.4.	Pietų Afrika	7
3.	EIB operacijų ir ES garantijos pridėtinė vertė	8
3.1.	Finansinė pridėtinė vertė	8
3.2.	Nefinansinė pridėtinė vertė	9
4.	Bendradarbiavimas su Komisija, taip pat su TFI ir EDFI.....	10
4.1.	Bendradarbiavimas su Komisija	10
4.2.	Bendradarbiavimas su TFI ir EDFI.....	10
5.	Išvada	11

1. ĮVADAS

Europos investicijų banko (EIB) veikla už ES ribų sudaro maždaug 10 % visos EIB veiklos. 2009 m. už Europos Sąjungos ribų vykdomiems projektams skirtų paskolų vertė sudarė 8,8 mlrd. EUR iš 79,1 mlrd. EUR bendro EIB finansavimo.

Daugumai EIB išorės finansavimo operacijų suteikiama ES biudžeto garantija, taikoma valstybinio arba politinio pobūdžio rizikai. Ši garantija suteikiama pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu teikiamus įgaliojimus (toliau – išorės įgaliojimus). Naujausia ES garantija buvo pratęsta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 633/2009/EB¹ (toliau – sprendimas). Šiuo metu 2007–2013 m. išorės įgaliojimai taikomi 64 valstybėse ir (arba) narystės siekiančiose šalyse, kaimynystės politikos šalyse, Azijos ir Lotynų Amerikos šalyse, taip pat Pietų Afrikos Respublikoje.

Tačiau EIB veikla Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalyse reglamentuojama atskiru AKR šalių ir ES partnerystės susitarimu (toliau – Kotonu susitarimas) ir finansuojama Europos plėtros fondo (EPF)² lėšomis.

EIB ne tik gali skolinti pagal išorės įgaliojimus ir Kotonu susitarimą, bet ir pagal EIB statuto 16 straipsnį savo rizika teikti paskolas investicinio reitingo operacijoms trečiosiose šalyse.

Sprendimo 9 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų šio sprendimo taikymo laikotarpio vidurio ataskaitą ir pasiūlymą dėl jo pakeitimo, remdamasi, *inter alia*, išorės ekspertų vertinimu. Šis pranešimas (toliau – ataskaita) ir pridodamas tarnybų darbinis dokumentas (TDD), kurie toliau kartu vadinami vertinimu, grindžiami kompetentingų asmenų iniciatyvinio komiteto (KAİK) prižiūrimu ir kontroliuojamu išorės ekspertų vertinimu, išorės konsultacinės įmonės (COWI) atliktu vertinimu ir konkrečiais EIB vertinimo departamento atliktais vertinimais. Šiame vertinime pristatoma ir įvertinama iki 2009 m. pabaigos vykdyta EIB finansavimo veikla pagal dabartinius įgaliojimus. TDD taip pat išsamiai aprašoma EIB išorės finansavimo veikla 2009 m. Todėl visą rinkinį sudaro sprendimo 9 straipsnyje numatyta laikotarpio vidurio ataskaita ir sprendimo 6 straipsnyje numatyta 2009 m. metinė atskaitomybė. Šios ataskaitos rezultatais remtasi rengiant pridedamą teisės akto pasiūlymą dėl sprendimo pakeitimo.

2. EIB OPERACIJŲ TINKAMUMAS IR VYKDYMAS PAGAL REGIONUS

Atliekant vertinimą nustatyta, kad nuo 2000 iki 2009 m. pagal įgaliojimus vykdytos EIB operacijos atitiko ES išorės politikos kryptis, nors pripažįstama, kad pastarosios buvo apibrėžtos gana plačiai, todėl EIB turėjo daug galimybių daryti įtaką daugelyje investicinės veiklos sektorių. Vertinime teigiama, kad strateginis prioritetinių tikslų nustatymas būtų labiau padėjęs siekti pagrindinių ES politikos tikslų. Todėl siūloma nustatyti aiškesnį ryšį tarp ES politikos tikslų ir to, kaip juos įgyvendina EIB.

Be to, vertinime daroma išvada, kad dabartinė sistema, kai regioniniai tikslai nustatomi sprendimo dėl įgaliojimų konstatuojamosiose dalyse, yra gana nelanksti, nes taip

---

¹ Sprendimas, kuriuo Europos investicijų bankui suteikiama Bendrijos garantija paskolų ir paskolų garantijų, suteiktų projektams ne Bendrijoje, nuostoliams atlyginti, OL L 190, 2009 7 22, p. 10.

² Be to, AKR šalyse EIB teikia paskolas iš nuosavų lėšų, kurioms suteikiama valstybių narių garantija.

neatsižvelgiama į plėtojamas ES politikos kryptis, prioritetus ir besikeičiančias aplinkybes. Taikant dabartinę sistemą taip pat kyla pavojus, kad EIB gali siekti per daug skirtingų tikslų ir taip apriboti savo gebėjimą užtikrinti pridėtinę vertę veiklose srityse, kuriose jis turi santykinį pranašumą.

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodytas EIB skirtų paskolų, kurioms suteikta ES garantija, pasiskirstymas pagal regionus. 2009 m. pabaigoje, praėjus trejiems septynerių metų įgaliojimų metams (arba 43 % viso įgaliojimų laikotarpio), iš viso skirta 46 % visos paskolų sumos, kurią galima skirti pagal šiuos įgaliojimus. Tačiau pastebima ryškių regioninių skirtumų: įgaliojimais plačiausiai pasinaudota narystės siekiančiose šalyse ir Azijoje, Pietų kaimynystės šalyse ir Lotynų Amerikoje – vidutiniškai, o Rytų kaimynystės šalyse ir Rusijoje – labai menkai. Atsižvelgiant į didelę pažangą, pasiektą įgyvendinant įgaliojimus, ir į tai, kad per krizę, kuri greičiausiai tęsis ir 2010 m., EIB skiria išankstinį finansavimą, gali būti, kad kai kuriuose regionuose viršutinės EIB skolinimo ribos EIB bus pasiektos dar nesibaigus įgaliojimų laikotarpiui, ypač narystės siekiančiose šalyse, Azijos ir Lotynų Amerikos (ALA) regionuose.

1 lentelė. Įsipareigojimai pagal 2007–2013 m. įgaliojimus (2009 m. pabaiga)

	Viršutinės finansavimo ribos 2007–2013 m. (mln. EUR)	Bendra skirtų paskolų vertė 2009 12 31 (mln. EUR)	Bendras skirtų paskolų skaičius 2009 12 31 (viršutinių ribų %)
Narystės siekiančios šalys	8 700	5 262	60
Pietų kaimynystės šalys	8 700	3 860	44
Rytų kaimynystės šalys ir Rusija	3 700	403	11
Azija	1 000	616	62
Lotynų Amerika	2 800	1 305	47
Pietų Afrika	900	483	54
Iš viso	25 800	11 929	46

TDD pateikiama pagal įgaliojimus skiriamo EIB finansavimo pagal sektorius, bendro finansavimo ir finansavimo pagal regionus išsami analizė ir nurodomi išmokų dydžiai.

2.1. Narystės siekiančios šalys

Įgaliojimai, suteikti veiklai narystės siekiančiose šalyse, yra didžiausi iš regioninių įgaliojimų, nes EIB gali remti bendruosius prioritetus, numatytus Stojimo ir Europos partnerystės susitarimuose ir Stabilizacijos ir asociacijos susitarimuose.

2000–2009 m. EIB finansavimas (ir su Bendrijos garantija, ir bankui prisiimant riziką) tuo metu narystės siekiose šalyse žymiai išaugo, visų pirma dėl daug aktyvesnės veiklos Turkijoje (nuo vidutiniškai 500 mln. EUR per metus 2000–2007 m. laikotarpio pradžioje iki daugiau nei po 2,5 mlrd. EUR 2008 ir 2009 m.). 2009 m. bendra EIB suteiktų paskolų suma narystės siekiančiose šalyse sudarė 4,3 mlrd. EUR, iš jų 2,9 mlrd. EUR vertės paskoloms buvo suteikta ES garantija.

Pagrindinė veiklos sritis yra transporto sektorius, kuriam skirta 50 % bendro paskolų pagal ankstesnius ir 39 % pagal dabartinius įgaliojimus. Antra pagal dydį sritis – bendrosios paskolos, daugiausia MVĮ skirtos paskolos, kurių dalis tarp šių dviejų įgaliojimų laikotarpių išaugo nuo 22 iki 30 %. Veikla MVĮ sektoriuje per pastaruosius kelerius metus smarkiai suaktyvėjo dėl to, kad atsirado poreikis skirti paramą Vidurio ir Rytų Europos finansų sektoriui, siekiant finansuoti realiąją ekonomiką finansų krizės metu. Todėl EIB glaudžiai bendradarbiavo su ERPB ir Pasaulio banko grupe pagal Bendrą tarptautinių finansų institucijų (TFI) veiksmų planą. 2008 ir 2009 m. narystės siekiančiose šalyse buvo suteikta 3,8 mlrd. EUR vertės bendrųjų MVĮ finansavimo paskolų, jos sudarė 49 % visų EIB operacijų. Metinių išmokų, palyginti su 2007 m., padvigubėjo.

Atliekant vertinimą paaiškėjo, kad plėtros laikotarpiu EIB suteikė didelę paramą narystės siekiančioms šalims – buvo finansuojami atitinkami projektai ir remiamos ES politikos kryptys. Tačiau paskolų aplinkosaugos infrastruktūrai dalis buvo maža (atitinkamai 4 ir 2 % visų paskolų, suteiktų pagal minėtus du įgaliojimus), ji turėtų būti gerokai padidinta, kad atitiktų šiam sektoriui pagal *acquis communautaire* teikiamą pirmenybę ir kadangi su tuo susijusiems išpareigojimams įvykdyti būtinos didelės investicijos. Išmokų aplinkosaugos infrastruktūros projektams suma buvo itin maža dėl jų sudėtingumo ir administracinės naštos, todėl būtina padidinti EIB išteklius, skiriamus šio sektoriaus projektams rengti ir prižiūrėti, įskaitant techninę pagalbą. Galiausiai vertinime konstatuota, kad, jei EIB būtų turėjęs daugiau darbuotojų ir techninės pagalbos priemonių, jis būtų galėjęs padėti įgyvendinti tam tikrus projektus, tačiau susilaikyta nuo teiginių apie EIB dalyvavimą platesnėje institucijų stiprinimo veikloje, nes tai bet koku atveju nėra jo kompetencija.

2.2. Kaimynystės šalys

2.2.1. Viduržemio jūros regiono kaimynystės šalys

Viduržemio jūros regione EIB daugiausia dėmesio skyrė privačiojo sektoriaus plėtros ir palankių sąlygų kūrimo skatinimui (ypač po to, kai buvo pradėta taikyti EVIPP³), įskaitant investicijas į transporto, energetikos, aplinkosaugos ir telekomunikacijų ekonominę infrastruktūrą. 2002 m. įdiegus EVIPP ir 2006 m. ją patobulinus, EIB veikla vis plačiau buvo pripažįstama kaip vertingas indėlis į Europos ir Viduržemio jūros regiono politikos įgyvendinimą ir Viduržemio jūros šalių sąjungos veiklą. Metinė paskolų apimtis išaugo nuo vidutiniškai 773 mln. EUR per metus 2000–2002 m. iki 1,378 mln. EUR per metus 2007–2009 m. Kadangi EIB skolinimo mastai pasiekė bendrą viršutinę ribą pagal ankstesnius įgaliojimus ir skolinimo pagal dabartinius įgaliojimus palūkanų normos yra tokios, kokių tikėtasi, kol kas Viduržemio jūros regiono šalių partnerystės priemonių įgyvendinimas savo rizika vyksta lėčiau. Pagal šias skolinimo savo rizika priemones 2007–2013 m. EIB valdytojų taryba iš viso skyrė 2 mlrd. EUR⁴, iš kurių tik 14 % suteikta 2009 m. pabaigoje.

Atsižvelgiant į EVIPP struktūrą, kurią taikant EIB paskolos glaudžiai siejamos su dotacijų ištekliais, teikiamais iš ES techninės pagalbos ir rizikos kapitalo operacijų biudžeto, ir į aktyvų šalių partnerių dalyvavimą EIB veiklos strateginio planavimo veiksmuose, galima teigti, kad EIB veiklą su ES prioritetais sieja stiprios politinės sąsajos.

Privačiajam sektoriui kredituoti pagal dabartinius įgaliojimus skirta 35 % visų skirtų paskolų, palyginti su 23 % pagal ankstesnius įgaliojimus. Ši padidėjimą lėmė bendrosios paskolos MVĮ

³ Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių partnerystės priemonė.

⁴ 2000–2006 m. laikotarpiu 1 mlrd. EUR skirta pagal Viduržemio jūros regiono šalių partnerystės I priemonę, iš kurių 0,63 mlrd. EUR suteikta.

(kurios sudarė 16 % visų paskolų, suteiktų pagal naujuosius įgaliojimus), privačios pramonės investicijos (10 %) ir privačiojo sektoriaus skatinimas dalyvauti aplinkosaugos ir kituose infrastruktūros projektuose plėtojant viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystę (9 %). Be to, per pastaruosius trejus metus EIB padarė pažangą įgyvendindamas specialųjį EVIPP finansavimo paketą, pagal kurį EIB finansuoja didesnės rizikos privačiojo sektoriaus operacijas Viduržemio jūros regiono šalyse. EIB skolinimo veikla Viduržemio jūros regiono šalyse buvo naudingai papildyta privataus kapitalo investicijomis, kurios pastaruosius penkerius metus sudarė vidutiniškai 44 mln. EUR per metus. Tačiau, nepaisant šios pažangos, daugiau paramos turėtų būti skiriama vietos privačiojo sektoriaus plėtrai, kuri yra vienas svarbiausių Viduržemio jūros regiono šalių prioritetų, ir pagrindiniams projektams, įgyvendinamiems pagal Viduržemio jūros regiono šalių sąjungos iniciatyvą.

2008 m. gegužės mėn. Komisija pateikė teisės akto pasiūlymą dėl EKPP reglamento⁵ 23 straipsnio pakeitimo. Priėmus šį pakeitimą būtų sudaryta galimybė panaudoti ankstesnės pagal EVIPP vykdytos veiklos grįžtamąsias lėšas ir padidinti teikiamą paramą Viduržemio jūros regiono privačiajam sektoriui. Šiam pasiūlymui pritarė Europos Parlamentas, tačiau Taryba jo svarstymą atidėjo.

2.2.2. Rytų kaimynystės šalys ir Rusija

EIB pirmuosius įgaliojimus Rusijoje⁶ ir antruosius įgaliojimus Rusijoje, Ukrainoje ir Moldovoje panaudojo iš dalies (atitinkamai 85 % iš skirtų 100 mln. EUR ir 46 % iš skirtų 500 mln. EUR). Pagal vėlesnius ir esamus įgaliojimus 2009 m. pabaigoje buvo skirta tik 11 % 3,7 mlrd. EUR sumos. Per pirmąjį 2010 m. ketvirtį skyrus tris naujas paskolas, bendra panaudotų lėšų suma sudarė 748 mln. EUR, arba 20 % skirtų lėšų. Pagal pirmuosius įgaliojimus skirta suma buvo išmokėta visa, o trečdalis sumos, skirtos pagal antruosius įgaliojimus, buvo išmokėta 2009 m. pabaigoje. 29 % pagal esamus įgaliojimus skirtos sumos buvo išmokėta 2009 m. pabaigoje.

Tokį lėtą lėšų įsisavinimą galėjo nulemti keli veiksniai, ypatingai įgaliojimų orientavimas į tam tikrus sektorius, šalių partnerių, kurias stipriai paveikė ekonominė krizė, politinė ir ekonominė aplinka, nedidelės projektų vykdytojų investicijos į sektorius, kuriuose taikomi įgaliojimai⁷, ir laikas, reikalingas susitarti dėl ERPB bendro finansavimo sąlygų. Taip pat kelios investicijos buvo atidėtos dėl to, kad projektai buvo parengti prastai, ir dėl ribotų vykdytojų galimybių įgyvendinti projektus šiame regione. Be to, dėl nesutarimų tarp ES ir Rusijos dėl kelių ir krovinių vežimo mokesčių ir teisių skristi virš Sibiro keletas Rusijos transporto sektoriaus projektų buvo sustabdyti.

Dėl palyginti nelankstaus susitarimo memorandumo dėl bendradarbiavimo tarp Komisijos, EIB ir ERPB, taip pat dėl ribotų EIB personalo išteklių sumažėjo EIB veiklos šiame regione efektyvumas. Siekdami pagerinti bendradarbiavimą, Komisija, EIB ir ERPB šiuo metu peržiūri minėtąjį susitarimo memorandumą.

---

⁵ 2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1638/2006, išdėstantis bendrąsias nuostatas, kurios nustato Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę.

⁶ Šiaurės dimensijos aplinkosaugos partnerystė.

⁷ Remiantis šiuo sprendimu, Rytų kaimynystės šalyse ir Rusijoje EIB daugiausia dėmesio turėtų skirti transporto, energetikos, telekomunikacijų ir aplinkosaugos infrastruktūrai. MVĮ finansavimas Rytų partnerystės šalyse tapo galimas palyginti neseniai.

2.3. Azija ir Lotynų Amerika (ALA)

Sprendime aiškiai reikalaujama peržiūrėti įgaliojimų ALA tikslus, kurie dabartiniuose įgaliojimuose buvo išplėsti, numatant ne tik paramą ES dalyvavimui per tiesiogines užsienio investicijas, taip pat technologijų ir patirties perdavimą, bet ir aplinkos tvarumą, įskaitant klimato kaitą, ir energetinį saugumą. Be to, buvo pareikalauta, kad EIB palaipsniui savo veiklą suderintų su ES bendradarbiavimo strategija ir skirtų finansavimą didesniai skaičiui šalių, tarp jų ir mažiau pasiturinčioms.

EIB skyrė visą sumą, kurią galėjo skirti ALA šalims pagal ankstesnius įgaliojimus, ir jau yra skyręs daugiau nei 50 % didžiausios sumos pagal dabartinius įgaliojimus. Lotynų Amerikoje didžioji dalis paskolų (93 %), suteiktų pagal dabartinius įgaliojimus, buvo skirta telekomunikacijų ir gamybos sektoriuose siekiant paremti ES dalyvavimą. Tuo pat metu EIB skyrė kelias paskolas (7 %) aplinkos tvarumo didinimo srityje, ypač atsinaujinančių energijos išteklių srityje. Azijoje dauguma paskolų buvo skirtos atsinaujinantiems energijos ištekliams ir gaivalinių nelaimių padarinių švelninimo priemonėms (76 %), o likusios – tiesioginėms užsienio investicijoms. EIB taip pat vykdė dvi stambias operacijas savo rizika: suteikė 500 mln. EUR vertės bendrąją paskolą su klimato kaita susijusiems projektams Kinijoje remti ir paskolą hidroenergetikos projektams Panamoje. Prie aukštesnės pridėtinės vertės operacijų, skirtų aplinkos tvarumui remti, EIB Azijoje pereina tinkamai, o Lotynų Amerikoje tai galėtų daryti aktyviau. Išmokos šiuose regionuose yra didžiausios (80 % sumų, skirtų pagal ankstesnius įgaliojimus); taip yra dar ir dėl to, kad palyginti didelę dalį projektų sudaro privačiojo sektoriaus projektai, kuriems lėšos dažnai išmokamos greičiau nei, pavyzdžiui, stambiems viešojo sektoriaus infrastruktūros projektams.

Atliekant vertinimą nustatyta, kad dėl mažos ALA įgaliojimų apimties, taip pat dėl labai riboto EIB aptarnaujančių darbuotojų skaičiaus ir dėl ribotų galimybių teikti lengvatas EIB yra per sunku pasiekti daugelį ALA įgaliojimuose numatytų tikslų. Pavyzdžiui, EIB sunku siekti tikslų mažiau pasiturinčiose šalyse, ypač tose, kurios gali skolintis tik lengvatinėmis sąlygomis. Be to, nustatyta, kad nėra pagrindo toliau kelti tikslą remti ES dalyvavimą, ypač remti tiesiogines užsienio investicijas, atsižvelgiant į EIB galimybes finansuoti tokią veiklą savo rizika ir ribotą tokios veiklos pridėtinę vertę, palyginti su kitais EIB pagal įgaliojimus remiamais prioritetais, tokiais kaip parama klimato kaitos mažinimui ir prisitaikymui prie jos, taip pat parama išteklių naudojimo efektyvumui didinti.

2.4. Pietų Afrika

Pietų Afrikoje EIB skyrė visą pagal ankstesnius įgaliojimus numatytą sumą ir jau yra skyręs 54 % sumos, numatytos pagal dabartinius įgaliojimus. EIB veikla buvo sutelkta į viešosios infrastruktūros projektus (prieinamo socialinio būsto ir susijusios miestų infrastruktūros srityse) ir bendrąsias paskolas MVĮ. EIB ne tik teikė paskolas, bet ir sėkmingai teikė patarimus Komisijos įsteigtiems rizikos kapitalo fondams.

Pietų Afrikoje EIB vykdė itin efektyvias operacijas viešajame sektoriuje, kuriame jaučiamas didelis investicijų poreikis ekonominės ir socialinės infrastruktūros srityse. Itin efektyvios buvo tos viešojo sektoriaus operacijos, kurios buvo vykdomos bendradarbiaujant su vietos finansų tarpininkais. EIB taip pat galėjo prisidėti prie regioninės integracijos, pasinaudodamas galima sąveika su veikla, vykdoma pagal Kotonu susitarimą.

3. EIB OPERACIJŲ IR ES GARANTIJOS PRIDĖTINĖ VERTĖ

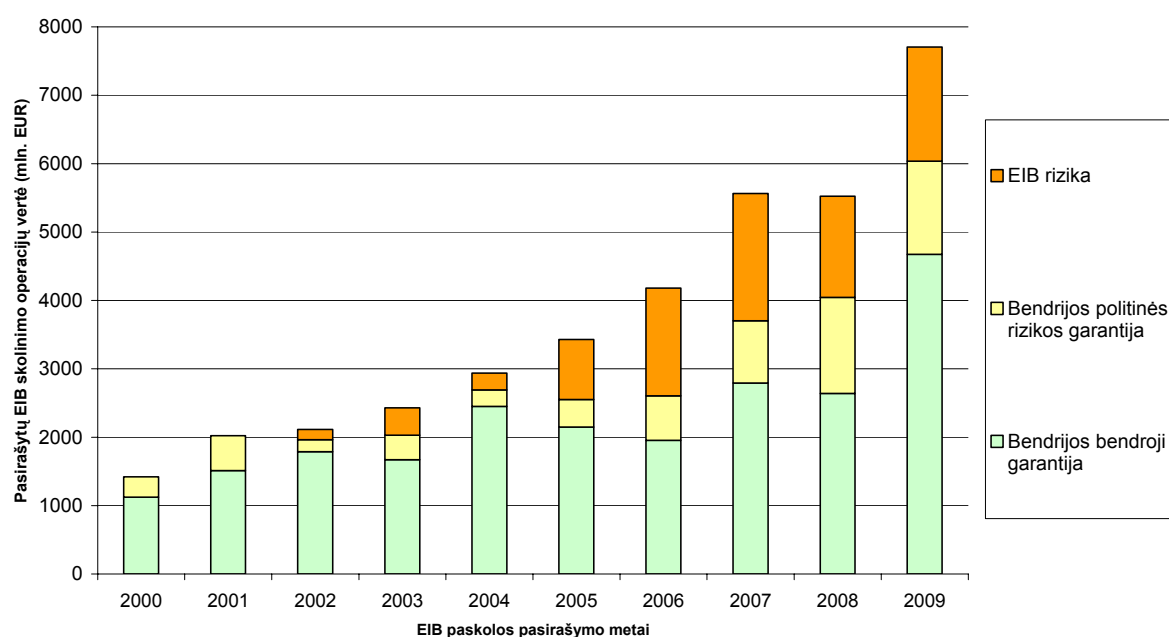
3.1. Finansinė pridėtinė vertė

EIB užtikrina finansinę pridėtinę vertę visų pirma siūlydamas dideles paskolas, kurioms nustatomas vėlesnis gražinimo terminas, ilgesni lengvatiniai laikotarpiai ir patrauklios sąlygos, kurios nėra siūlomos rinkoje. Atliekant vertinimą nustatyta, kad itin didelė pridėtinė vertė sukurta vykdamas operacijas viešajame sektoriuje, ypač investicijų į infrastruktūrą srityje. Teikiant ilgesnės trukmės EIB paskolas privačiam sektoriui, pridėtinė vertė užtikrinama visų pirma tose šalyse, kuriose finansų rinkos mažiau išsivysčiusios. Nustatyta, kad privačiam sektoriui teikiamų mažesnės trukmės paskolų finansinė pridėtinė vertė padeda pritraukti bendrus finansuotojus. Gana nedidelė pridėtinė vertė užtikrinta teikiant EIB paskolas ES tiesioginėms užsienio investicijoms remti. Šioje srityje normaliomis sąlygomis komercinių bankų finansavimas yra lengviau prieinamas.

Bendrijos garantija buvo pagrindinė priemonė, kurią taikant EIB buvo užtikrinta galimybė dirbti įvairiose šalyse su įvairiais paskolų gavėjais, nes EIB galėjo veikti didesnės rizikos šalyse ir vykdyti didesnės rizikos operacijas, be to, taip paskolų gavėjams buvo sukurtos patrauklesnės finansinės sąlygos. Atsižvelgdamos į tai Komisija ir EIB turėtų peržiūrėti susitarime dėl garantijos regioninio ar vietos lygmens operacijoms, kurioms netaikoma valstybės garantija, nustatytus apribojimus, kuriais, kaip nustatyta, ribojamos mažesnių savivaldybių galimybės gauti paskolas, ypač tam tikrose šalyse, tokiose kaip Pietų Afrika.

Sprendime buvo reikalaujama, kad EIB padidintų be ES garantijos vykdomų operacijų už ES ribų skaičių. Įvairiems narystės siekiančių šalių, Viduržemio jūros regiono ir Rytų regiono kaimynystės šalių, įskaitant Rusiją, sektoriams EIB sukūrė nemažai skolinimo savo rizika priemonių. Be to, buvo sukurta 3 mlrd. EUR vertės skolinimo savo rizika priemonė energijos tvarumo ir tiekimo saugumo užtikrinimo srityje, skirta, *inter alia*, klimato kaitos klausimams spręsti. Tačiau EIB savo rizika skolina tik investicinio reitingo šalims ir investicinio reitingo struktūroms neinvesticinio lygio reitingo šalyse (pvz., Turkijoje), įskaitant ES tiesioginių užsienio investicijų operacijas. Per pastaruosius trejus metus EIB padidino išorės skolinimo savo rizika operacijų skaičių, tačiau daugelis jų buvo įvykdyta narystės siekiančiose šalyse (tai lėmė Turkijos ir Kroatijos gebėjimas gerai įsisavinti lėšas) ir Kinijoje.

2 lentelė – EIB skolinimo veiklos dinamika pagal garantijos rūšis 2000–2009 m.

Atliekant vertinimą nustatyta, kad investicijų poreikis regionuose, kuriuose taikomi EIB įgaliojimai, yra toks didelis, kad be skolinimo su garantija, kuris ribojamas dėl to, kad vis labiau varžomas ES biudžetas, nemažai paskolų EIB turi teikti savo rizika, ypač investicinio reitingo šalims ir operacijoms. Stiprindamas gebėjimą prisiimti išorės operacijų riziką, EIB gali užtikrinti aiškią pridėtinę vertę pasinaudodamas savo balansu, o paskolas su ES garantija skirti toms šalims ir veiklai, kurioms sunkiau gauti finansavimą iš kapitalo rinkų.

Be to, didesnę pridėtinę vertę taip pat būtų galima užtikrinti pasinaudojant galimybe teikti garantijas pagal įgaliojimus (tokia galimybė įgaliojimuose numatyta nuo 2007 m., tačiau EIB pagal šiuos įgaliojimus dar neskyrė jokių paskolų su garantija), kuria EIB jau pasinaudojo AKR šalyse, visų pirma siekiant teikti garantijas finansų tarpininkams, kad būtų sumažinti kapitalo apribojimai. Be to, EIB vertinimo departamentas padarė išvadą, kad EIB operacijų pridėtinė vertė padidėtų, jei EIB aktyviau dalyvautų finansų sektoriaus plėtroje ir teiktų daugiau paskolų vietos valiuta. Tačiau tam reikalinga vietos vekselių ir obligacijų rinka arba apsiikeitimo sandorių rinka.

3.2. Nefinansinė pridėtinė vertė

EIB teikia ne tik didelę finansinę pagalbą paskolų gavėjams, bet ir naudingus vertinimus, paremtus ES standartais (ypač aplinkosaugos ir pirkimų), taip pat techninėmis ir ekonominėmis EIB projektų darbuotojų žiniomis. Didesnę pridėtinę vertę buvo užtikrinta, kai EIB, prisidėdamas prie projektų rengimo, teikė techninę pagalbą arba sutarties sąlygose nustatė aukštesnius projektų standartus. Tam tikri trūkumai buvo nustatyti stebėsenos etape, ypač tolesnio sutartinių įsipareigojimų vykdymo ir operacijų stebėsenos per finansų tarpininkus srityse.

Iš vertinimo paaiškėjo, kad galima sukurti didesnę pridėtinę vertę, visų pirma skiriant didesnę techninę pagalbą projektų rengimui ir įgyvendinimui, taip pat atidžiau stebint projektus. Be to, 2009 m. liepos mėn. įsigaliojus sprendimui, EIB prašoma aktyviau remti ES vystymosi

politikos tikslus. Tai sudėtinga užduotis, nes EIB verslo modelis nėra orientuotas į daug išteklių reikalaujančią veiklą, pavyzdžiui, plėtros finansavimą. Tam, *inter alia*, reikėtų stiprinti EIB gebėjimą vertinti projektų socialinius ir vystymo aspektus, įskaitant žmogaus teises ir su konfliktais susijusią riziką, ir aktyviai skatinti vietos konsultacijas bei dalyvavimą. Galiausiai, EIB turėtų nustatyti veiklos rodiklius, apimančius vystymosi politikos tikslus.

4. BENDRADARBIAVIMAS SU KOMISIJA, TAIP PAT SU TFI IR EDFI

4.1. Bendradarbiavimas su Komisija

Iš vertinimo galima spręsti, kad EIB ir Komisijos bendradarbiavimas, kuris iki 2000 m. buvo labai ribotas, palaipsniui aktyvėjo 2000–2009 m. Šis bendradarbiavimas vyksta įvairiais lygiais – nuo politinio dialogo iki bendrų programų ir bendradarbiavimo vietos lygiu, taip pat ir dalyvaujant EK delegacijoms. Šio bendradarbiavimo sąlygos nustatytos neseniai šių institucijų sudarytame susitarimo memorandume. Tačiau manoma, kad bendradarbiavimą galima pagerinti aiškiau apibrėžiant šių institucijų veiklą ir užtikrinant didesnę nuoseklumą ir aktyvesnę dalyvavimą programavimo ir įgyvendinimo etape.

Vienas iš Komisijos ir EIB bendradarbiavimo pavyzdžių yra EVIPP, pagal kurią užtikrinamas glaudesnis dialogas EVIPP iniciatyvinio komiteto posėdžiuose ir ministrų susitikimuose ir vykdomos bendros rizikos kapitalo ir techninės pagalbos programos. Komisija taip pat neseniai pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP), Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (EKPP) ir Vystomojo bendradarbiavimo priemonę (VBP) parengė bendrus finansinius mechanizmus, taikomus biudžeto dotacijoms ir EIB, ERPB ir kitų Europos daugiašalių bei dvišalių finansų institucijų teikiamas paskoloms. Paaikškėjo, kad šie mechanizmai yra vertinga priemonė siekiant didinti pagalbos efektyvumą, skatinti bendradarbiavimą ir skirti daugiau išteklių šalims partnerėms, nors jų suderinamumą dar būtų galima pagerinti.

Galiausiai vertinime konstatuota, kad būtina užtikrinti sistemingesnę institucijų dialogą, įskaitant pagrindinių strateginių dokumentų klausimais. ES institucijos – Komisija ir naujoji Europos išorės veiksmų tarnyba – turėtų paskatinti EIB aktyviau dalyvauti politikos formavime, taip pat kuriant šalies ir sektorių strategijas, kurios savo ruožtu turėtų būti įtrauktos į EIB veiklos strategijas. Bankas turėtų patobulinti 19 straipsnyje numatytą konsultavimosi procedūrą, skirtą užtikrinti EIB projektų atitiktį ES politikai prieš jų galutinį patvirtinimą, pateikdamas daugiau išsamios informacijos apie tai, kaip šis procesas padeda įgyvendinti ES politikos tikslus.

4.2. Bendradarbiavimas su TFI ir EDFI

Sprendime numatoma, kad vis daugiau EIB operacijų bus vykdoma bendradarbiaujant su tarptautinėmis finansų institucijomis ir Europos dvišalėmis finansų institucijomis (EDFI). Konkretus reikalavimas nustatytas bendradarbiavimui su ERPB (ir su Komisija) Rytų kaimynystės šalyse, Rusijoje ir Vidurinėje Azijoje.

Remiantis vertinimu, pastaraisiais metais EIB, TFI ir EDFI bendras finansavimas labai išaugo ir 2009 m. siekė 60 % viso EIB finansavimo pagal įgaliojimus. Nagrinėjamoju laikotarpiu EIB sudarė keletą susitarimo memorandumų (dvišalių ir daugiašalių) su pagrindinėmis TFI ir EDFI skirtinguose veiklos regionuose. Kai kurie šių susitarimo memorandumų įsigaliojo dabartinių įgaliojimų laikotarpiu: susitarimo memorandumas su Komisija ir ERPB dėl Rytų kaimynystės šalių, Rusijos ir Vidurinės Azijos; KIP pagrindų susitarimas; abipusio

pasitikėjimo susitarimas su Vokietijos plėtros banku (KfW) ir Prancūzijos plėtros agentūra (AFD) dėl Viduržemio jūros regiono ir Afrikos. Šie susitarimo memorandumai atspindi priimtą išipareigojimą bendradarbiauti. Išaugęs bendras finansavimas ir bendradarbiavimas padidino TFI galimybes užtikrinti projektų ir sektorių sąlygų suderinamumą, kaip reikalaujama sprendime.

Iš vertinimo paaiškėjo, kad tam tikrais atvejais perėjimas nuo lygiagreto bendro finansavimo prie bendro finansavimo gali ir atitikti paskolos gavėjų interesus, ir padidinti TFI teikiamos finansinės paramos efektyvumą. Todėl EIB turėtų toliau skatinti abipusį pasitikėjimą tarp EIB ir kitų TFI ir EDFI, kaip tai šiuo metu yra daroma taikant pagrindinius PNPP, EKPP ir VBP ES finansinius mechanizmus. Tai leistų sumažinti bendrų finansuotojų pastangų dubliavimą ir suteiktų galimybę projektų vykdytojams vystyti, įgyvendinti ir prižiūrėti projektus mažinant jų administracinę naštą. Šios nuostatos turėtų leisti toliau skatinti ES gerąją patirtį, pavyzdžiui, aplinkosaugos ir pirkimų srityse, kartu atsižvelgiant į vietos sistemų naudojimą pagal Paryžiaus deklaracijoje dėl pagalbos veiksmingumo ir Akros veiksmų darbotvarkėje numatytus principus bei tikslus ir tas vietos sistemos aktyviau naudojant.

5. IŠVADA

ES garantija paremti EIB išorės įgaliojimai pasiteisino kaip veiksminga priemonė, padedanti įgyvendinti ES išorės politiką finansuojant atitinkamus projektus šalyse partnerėse. Antra vertus, atsižvelgiant į vis platesnę ir vis didesnių užmojų ES išorės darbotvarkę, būtina didinti politikos nuoseklumą ir paramą šalims partnerėms, pavyzdžiui, jų kovai su klimato kaita ir pastangoms užtikrinti išteklių naudojimo efektyvumą, kurios tapo vienu svarbiausių ES prioritetų.

Norint užtikrinti didesnę politikos nuoseklumą, derėtų geriau suderinti įgaliojimų turinį su santykinio EIB pranašumu ir turimomis priemonėmis, taip pat teikti daugiau politinių rekomendacijų, kaip užtikrinti didesnę paramą ES politikos kryptims.

Vertinime konstatuojama, kad EIB veiksmingai vykdė operacijas, tačiau efektyvumą būtų galima padidinti stiprinant EIB gebėjimą remti projektų vykdytojus visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Europos Parlamentas ir Taryba pabrėžia, kad būtina skatinti socialinę ir ekonominę plėtrą, todėl didesnės paramos projektų vykdytojams skyrimo klausimas tampa vis aktualesnis. Norėdamas pasiekti šį tikslą, EIB turėtų užtikrinti, kad išorės veiklai būtų skirta daugiau žmogiškųjų išteklių ir kad būtų skiriamas papildomas finansavimas iš dotacijų.

Atsižvelgdama į šį pranešimą, KAIK ataskaitos išvadas ir išorės vertinimą, Komisija teikia teisės akto pasiūlymą, kuriuo siekiama padidinti suderinamumą su ES politikos tikslais ir padidinti EIB išorės operacijų pridėtinę vertę antrojoje 2007–2013 m. laikotarpio pusėje, kuriai taikomas šis sprendimas.